

يُولُوكِي جِيَهْ لَوِيَتِي

اِسْتِثْنَا بُولُوك

سَنَهْ لَكْ آبُونَهْ سِي

۵۰ غَرُوش

.....

پُوسْتَهْ اَجَرْتِي

۱۰ غَرُوشْدَر

لِسْتِخَهْ سِي

۵ غَرُوش

.....

پُوسْتَهْ اَجَرْتِي

۴۰ پَارَهْ دَر

شَهْ اَمَانَتِي مَحْمُودِ عَسْکَرِي

مُهر امانتي طرفندره آيمه بر نشر اولنور

صافي : ۳۰

شباط ۱۹۲۷

سَنَه : ۳

ورم خسته لغی و ورملی اینکر

یازان :

قارا آعاج مذبحه سنده بیطر
حسن زین العابدین

مقاومتسز وجودلره بهرله شیر و آرتیق مرحمتسز جه قاصار
قاوورور .

شوخالده ورم مسئلهسی هرشیدن اول معیشت
مسئلهسیدر . غذایک نقصان ، وجودک مقاومتسز
بولوندیغی یرده « اینجه خسته لاق » حاضر و ناظر در .
به نکلر برابر ورمه قارشى بوسبوتونده آلی باغلی قالامیز .
ورمی احضار ودعوت ایدن سبیلری اورتادن قالدیرمق
آیری برایشدر . بزم یالاجغمز شودر :

بالذات ورم عاملارله مجادله اتمک وسرایت تهلمک لرینه
سدچکمک ..

بومجادله ناصیل اولور ؟ سؤالک جوابی غایت
کنیشدر ، شمولیدر . طیبیلری ده ، بیطرلری ده ،
بلدیجیلری وحکومتی ده علاقه دار ایدر . بیطرلره
تعلق ایدن جهت ندر ؟

بوراسنی تدقیق اتمه دن اول اوتنه دن بری فن عالمی
پک زیاده اشغال ایدن بر مسئله دن بحث ایدم : انسان
ورمی ، حیوان ورمی .. ورم میقروبی کشف ایدیلدی
۴۵ سنه اولدی ، اوکوندن اعتباراً بومسئله میقروب
علماسنه صایسز دفعه لر موضوع تشکیل ایتدی :

انسان ورمی ایله حیوان ورمی برمیدر ؟ حیوانلردن
انسانلره ورم کجهرمی کیمه می ؟ کیمی وحدت طرفدارى
اولدی ، کیمی آیری آیری شیرلر اولدیغی ادعا ایتدی .
کاه بری غالب کلدی ، کاه اونکی .. نهایت شدتلی مناقشه لر
ودهرین تبعلر نتیجه سنده انسان و حیوان ورملرینک
برلکی فکری دنیایک هر طرفده اکثریت قازاندی .
بوکون عینی مسئله یکیدن آله وله غش ، اوزون اوزن
مناقشه لره قابو آچمش در .

تملکتمزده ورم وقایبی جوق فضله در . هرای نشر
ایدیلن ایستاتستیکلر بویاده بزه برفکر وبره بیلیر .
بوقورقونج خسته لفق طیربانی اوزاتمادیغی گوشه ، نجه سنی
دالدرمادیغی بوجاق یوق کیدر . یالکنز شهریمزده
یایدیغی تخریبات همزی دهرین دهرین دوشوندورسه
یریدر . باخصوص ایستاتستیکلر حقیقتک پک دوشنده در ؛
کیم بیلیر بیلنه مه ین ، خبر اینامایان ، تشخیص ایدیلنه مه ین
داها نه قدار ورملی واردر ! .

ورم خسته لفقک بودرجه صالغین وتهدیدکار اولماسنده
شبهه سز معیشتک صقی صقی به علاقه سی موجوددر .
ورم ؟ قوربانلری الک جوق آجاردن ، سفیلاردن ،
ضعیف وقوتسزلردن سه چهر . عمومی حربدن صوکر
معیشت پک کوچله شمشدیر . پارا آزماش ، هرشی آتش
بهاسنه چیقمش ، ایش قلامشدیر . ایشسز لرك مقدارى
آز اولمادیغی کی صباحدن آقشامه قدار چالیشوب
دیدینه نلرك اکثریسنک قازانچی ده هیچدر . بهالیفه
قارشى اهمیتسز قازانچیلر کوکس کدرن یاری آچلر
اکثرتی تشکیل اتمکده در .

بوشرائط آتنده وجودلر بالطبع قوتلری غائب
ایدیورلر . مقاومت آزالور ، شدائدخارجیه دن قولای
متأثر اولوبورلر . الک اوراق برعارضه بیلیرنی صارصایه
کافیدر . اهمیتسز صوغوقلر ، زیانسز بورغونقلر بویله
کیمسه لرده دهرین عکس العملار یایار . ایشه خسته لقلرك
بکله دکلری زمانده بودر ، هان عضویتهمجه باشلارلر .
بونلرك اینجده ورم اولک صیراده بولونور ، کسکین
طیربانی یاواش یاواش ، فقط متراید برشدنه اوزانیر ؟

هله چو جوقلرده بوطر ز سرایت بوسه بوتون تهلیکی و مهدر .

بروکسل آنستیتو پاستور مؤسسه سی مدیری بافته ریو-لوزی علماسندن مشهور Bordet ، [امراض انتانیه ده معافیت] اسمند کی کتابنده دیور که : « بقری ورم باسیلی نوع بشر ایچون دائمی برتهلکه تشکیل ایدیه بیلیر . کر چه انسانلرده بوباسیله اولدجه نادرأ تصادف اولونمقده ایسه ده ورمه مستعد اولان اشخاصک بشری باسیل ایله آنتانه غایت فضله معروض بولوندقلرنی و بوسیدن دولابی انسان ورمه داها چوق طوتولدقلرنی نظر اعتباره آنالی یز . کونک برنده بقری باسیل ، بوکی ورمه مستعد اولان کیمسه لرله تماس کیریشدیکی زمان کچه چکی ووقعت ده اول بشری باسیل طرفندن ذاتاً اشغال ایدیلش بولوندیغنی کورور . لکن فرض ایدم که بشری باسیلار اورتادن تماماً غائب اولسون ، هیچ قالماسین . اووقت نه اولور ؟ بقری باسیل داها تهلیکی برحاله کیمه ز وانسانک عضوته آیشوب بو عضوته کوره وصفار قازانارقی یکی بر بشری باسیل تنوعی حصوله کتیره می ؟ بو ، محتملدر . چونکه ورمی انسانلردن بعضی کره تفریق و تجرید ایدیلن باسیل نمونه لرینک بشریمی ، یوقسه بقریمی اولدیغنی تعین ایدیه مه یور ؛ هرایکی عرقلده اوصافه مالک بولونوبورلر ؛ شوالده بونلری بقری باسیلک بشری باسیله استحاله یه باشلامش شکلری دییه قبول ایتیمز لازمدر . [۱]

ورمک حیواندن انسانه سرایتی اثبات ایدن ایستاتستیکلر بوقادارله قالمز ، فقط بزبوراده هپسی صیرالار ، یازار سه ق اوزون اولور و روح ضیقار . یوقاری یه نقل ایتدکلریمز کافیدر . مسئله بویه توضیح ایدجه ورم مجالد سنده طبیب بیطر لر دهوشن وظیفه نک اهمیت و آغیر لنی کندیلکندن میدانه چقار .

مدیت ایله رله دجه انسانلرک حیوانی غداره رغبت ده

[۱] Bordet — Traité de l'immunité dans les maladies infectieuses. Pa . 58 - 59

مسئله نک مناقشه سی اربانه بیر قالم . بز بوراده شیمدی یه قدار تصادف ایدیلن و وحدت طرفدار لرینک نقطه نظرنی تأیید و تحکیم ایله یه بعض وقوعادن بحث ایدیه جکزر .

ورمندن اولن بعضی انسانلرک فتح جسدلر نه حیوان ورمی میقر و بلری کورولمشدر . آمریقاده پاییلان تدقیقاته نظر آجوجوقلرک عقدی تدرندده $\frac{۳۳}{۱۰۰}$ نسیبندده صغیر ورمی باسیلاری بولونمشدر . فرانسر طب بیطری آقاده میسی منشأی بقری اولان چوجوق ورملرینک نسبتی $\frac{۲}{۱۰}$ الی ۱۰ اولاق کوسته ریور . ورمی کاهل انسانلرده صغیر ورمی میقر و بلر نه تصادف ایدیلکده ایسه دنسیتی چوجوقلرده اولدیغندن داها آزد . انکلز ورم قومیسوننک ایستاتستیکلر نه کوره مطالعه ایدیلن ۱۰۸ انسان ورمندن : ۸۶ دانه سنده بشری باسیل ، ۱۹ نده بقری باسیل ، ۵ نده شهبلی باسیل کورولمشدر . بقری باسیله الک زیاد بطن ورمنده تصادف ایدیلمشدر ، بعضاً بویون عقده رنده بولونور . Mitchelle نامنده کی ذاته نظر آجی سوت ایجیریلن چوجوقلرده حصوله کلن آدنیترک منشأی اکثریا بقریدر . چوقوقلره کاهلاره نسبتاً بقر باسیلیه داها فضله متن اولور . Moellers طرفندن طوپلانیلان مختلف و متعدد ایستاتستیکلرده : ۲۰۴۸ ورم وقعه سندن ۱۸۴۸ ی بشری ، ۱۴ ی شهبلی ، ۱۸۶ سی بقری باسیلدن متولددر . شهبلی اولانلرک میقر و بل بشریمی ، بقریمی در ، تعین ایدیه مه مشدر ، ایکسینک اورتاقی بر باسیل اولدیغنی کورولمشدر . بووقایمک - بقری باسیلدن متولد بولونانلرک ۱۴۸ عددی اون آتی یاشندن آشاغی چوجوقلرده بولونمشدر . بردار ایلامک اینک سوتیه بسله ن چوجوقلری $\frac{۵۵.۵}{۱۰۰}$ نسیبندده تدن بقر باسیلیه متن اولمشلارد .

ایستاتستیکلرک لسانی الک دوغرو ، الک موثوق والک فضله صلاحیتدر اولان لساندر . بناء علیه بونلره باقارک بالترده دییه بیلیر ز که : حیواندن انسانه ورم کچه بیلیر ،

غدا سیدر ؛ یعنی سوتی استهلاک ایدهلرک چوغی نازک ، نازین ، مقاومتسز کیسه لر در . اونلرک الك اوقاق برصده ایله صارصیلان عضوبتلری ، صوکراده بویه بوزوق ، میقروولی ، باخصوص وورملی برسوتک تهلکسی دوشو . نولسون ! . [رولان] نامنده کی ذاته کوره وورملی سوت یالکز صاغلانم چوجوقلره . ورم آشیلایمقله قلماز ؛ اینجده کی ورم توقسینلری ، ورم زهیرلایله اساساً وورملی بولونان شخصلرده تهلکلی عکس العملار اوایلدریر .

سوتلرک تهلکسی قاینا تیلیمقله بر درجه یه قادار ازاله ایدیله بیلیر . لکن قاینا تیلیمش برسوت قیمت غذایه سنی بک زیاده غائب ایدره ؛ اک مهم جوهرلر ، چوجوقلرک نشو و نما سنه بارایان الک قیمتی ماده لر (ویتامین لر) قاینامش سوتده بولونماز . بوکی سوتلرک فائده سندن زیاده مضری واردد : هضمسز لقلر ، فقر الدم ، کیمک وجلد خسته لقلری ، سقور بوت یاپار . بونک ایچوندرکه سوتلر بعضی لرده چی اولاراق ، واکتوبا آزیوکهک درجه لرده غیرتام برتقمیه تابع طوتولدقدن صوکر صرف واستهلاک ایدیلیر . بناء علیه چی اولاراق استهلاک کی کوندن کونه تعمم ایدن وتعممی ضروری اولان بومهم غذا وورملی اینکاردن متدارک بولونورسه چوق تهلکلی اولور . دیگر طرفدن وورملی سوتلردن پایلان قایماق ، تره یانی ، پینرکی محصولاتک تهلکسی ده آزی واهیتسز ده کیلدر . چوجوقلری اینک سوتیه بسیله مبه مجبور اولان اوبون سوت انتخابنده بک مشکپسند داوراغالیدرلر . چونکه ظاهرآ تحته ظن ایدیلن شهر اینکلرینک سوتی چوق دفعه ورم میقروبولرینی احتوا ایدره . بوکادار ایشته برقاچ رقم : ورم باسیلاری تجارت سوتلرنده لوندرده % ۲۲ ، ایدیورغده % ۲۰ ، نوپورقه ده % ۱۶ ، شیقاغوده % ۱۰ ، برلینده % ۱۴ الی % ۳۰ ، بارسده % ۸ نسبتده بولومشددر . فرانسه ده ، طب ببطری آقاده میسی طرفندن ویریلن بر راپوره نظرآ ، سوتلری صایلان اینکلرده ورم نسبتی % ۴۴ وداها فضله اولاراق کوسته ریشدر .

آرتیور . اوله که ات وسوت صرفیاتی نظراعتباره آملقه برملکتک درجه ترقیسی اولجوله بیلیر . مدنی خلقتک حیوانی غدارله کوسته ردیکی فضله رغبت غایت طبیعیدر . ات مکمل ، بسیله یچی ، هضمی قولای برغدادر ؛ جبر اتمک بیرانان قسملرینی تعمیم ، تجدیوتلافی ایدره ، باشقا هیچ برماده اونک یرینی بحق طوتاماز ، دولدورامااز . آنا رحمدن دوشه دوشمه زایلک غدامزی تشکیل ایدن سوت حقه ده ایسه سوز سویلمک زائد اولور . ایشته برطرفدن بو حقل رغبت ، دیگر طرفدن حیوانی غدارله انسانلرک برچوق تهلکله معروض قالماسی طیب ببطرلری « صحت عمومیه نک قورویوجیسی » مقامه چیقارمشدر .

*.

حیوانلردن ورمه اک فضله صیغیرلر ، صیغیرلرنده یاز قیش آخوردده بسیله نلری وصانحال اولانلری طوتولور . قویونلرده ورم اولورسده نادرده . دوموزلرده چوق اولور ، فقط بو حیوانک اتی زده محدود کیسه لر طرفدن صرف واستهلاک ایدیلیر . بالطبع بیکیرموضوعمز خارجنده در .

بالخاصه سوتلی اینکلرده ورم وقوعاتی چوقه کورولویور . زیرا بو حیوانلر هرکون ویردکلری سوتله برخیلی ماده لر صرف ایدرلر . آلدقلری غذا صرفیاته تقابل ایتمه زسه وجوددن دوشه ، ورمه استعداد قازانیرلر . چوق سوت ویردن جنس اینکلر برلی حیوانلرندن داهای فضله خسته لنه یاقالانیرلر . استانبولده فنا شرائط صحیه آلتنده ، قازا کلک ، هواسز ، پس ، متعفن آخورلرده بسیله نهن اینکلرده ورم نسبتی یوکسکدر .

اینکلرده ورم وقایعک کثرتی ایکی جهندن اهیئتیدر :

۱ — بونلرک حیاند اکن یایدقلری قناتی ،

۲ — ذبحلردن صوکرآ ائلرینک استهلاکندن

متولد قناتی .

برنجینسک تهلکسی ایکیجینسند قات قات اوستوندر .

ورملی اینکلر سوتلریله حقیقی بر ورم متبعیدرلر .

سوت خسته لرک ضعیفلرک ، مقاومتسز وکوره وجودلرک

بوسوتون آرثار . اونک ایچون دقتی ، شدتلی ، صیقی برمعاینه ایله الكاوافق ورم آفتی کوسته زدن قسملر بلا تردد ایحا ایدیلدیر .

یوقازیده عرض ایتدیگمز کی ورمک مملکتیمز حیوانانسه درجه انتشارینی اراؤه ایله یین برلیستایستیمز یوقدر . بونکله رابر قارا آغاج مذبحه سنده ، قصابغه ترک اولونان حیواناته منحصر قالمق اوزره ، طوتولان ایستایستیقیر زی اولدقجه تنور ایدیه بیلیر . صوک ایکی سنه مک ورم وقایبی ایله کسپلهن صیغیر عددینی عیناً نقل ایدیبورم :

۱۹۲۵ سنه سنده :

منتشر ورمدن مصادره نامه موضعی ورمدن قسمی مصادره
۶۵ ۳۴

آق جکر ورمی قارا جکر ورمی طحاله ورم
۱۰۰۲ ۴۴۹ ۱

بوره کده ورم ۱ معده و باغیر صادق ورم
۲۹

مده ورم ۴ حصیه ورم
۱

ورم وقایعک مجموعی : ۱۵۷۶

۱۹۲۵ سنه سنده کسپلهن صیغیر یکونی : ۲۴۳۹۸

ذبحیات ایله تدرن وقایعی بیننده کی نسبت : ۶.۴٪

۱۹۲۶ سنه سنده :

منتشر ورمدن مصادره نامه موضعی ورمدن قسمی مصادره
۳۳ ۳۴

آق جکر ورمی قارا جکر ورمی طحاله ورم
۴۵۶ ۲۱۱ ۳

مده و باغیر صادق ورم ۸ معده ورم

۱

ورم وقایعک مجموعی : ۷۳۶

۱۹۲۶ سنه سنده کسپلهن صیغیر یکونی : ۲۵۲۷۱

ذبحیات ایله تدرن وقایعی بیننده کی نسبت : ۲.۹٪

مع الاسف مملکتیمزده بویه بر ایستایستیق طوتولماشدر . ورم مجالده سنه اعظمی اهمیت ویرن برلرده سوت معروض نسبتلرده میقروبی اولورسه بزده کیم بیلیر ناصیلدر ، قیاس ایتلی ! . تنکیم مذبحه مزه کلوب کسپلهن اینکدره تصادف ایتدیگمز وقایع خلی بوککدر . هله استانبولده ، قابلی آخوړلرده بسپله نه ره هر هانکی برسپله قصابغه آیرلان اینکدره هان ۷۰٪ آزچوق ، محدود ویا منتشر بحالده ورمی چقیور . بونلر میانده عملرند ورم آفتی بولونانلر اکسیک ده کیدلر وسوتلرند میلارلرله باسیل بولونقده در . مثلاً بررومانیا اینکنک ، مذبحه لابور اتوارنده محفوظ ، ورمی نمه سندن پایلان بره باراسیونلرک میقروبقوب معاینه سنده حدس حسابسز ، کومه کومه میقروب کوردک . هم ذاتاً سوتلرده ورم میقروبی بولونق ایچون مطاقاً نمه نک آفزده اولماسی ده شرطده کلدیر . فرانسر طب بیطری علماسندن پروفیسور [موسسو] ، عملرند هیچ بر ورم آفتی کوسته مزه یین ورمی اینکدرک سوتلرند دخی میقروب اولاجغی اثبات ایتمشدر . بونلرک مقدارلی نه قدار آز اولورسه اولسون خسته ، ضعیف ، مقاومتسز وجودلرده تهلکسز بولوندیغی قطعی صورته تأمین ایدیه جک یوقدر .

ورمی اینکدر ، بعد الذبح ، آنلریله ده تهلکلی اولورلر . معافییه بوتهلکک نسبتاً آذر . باخصوص آنلر ایجه پیشیریلرسه اوقدار قورقو قالماز . صاقین بونکله ورمی آنلرک استهلا کفی ضررسز عدا ایتدیگمز آکلاشیلماسین . تهلکک دائماً موجوددر ، شووقه بونی بک کوزل اثبات ایدیر : ۱۶۷۷ سنه سنده « لایسچنج » شهرنده کائن برمدرسه متدرن حوم ییین اون ایکی طابنه ک هپسی خسته لایوب وفات ایتمشدر . دیمک که ورمی آنلر حیاتی جدی برصورته تهدید ایدیه بیلیر . صوکر استانبولده ده آنک یاری پیشمش اولارق اکلکی عادت اولما به باشلامشدر . هله صوجوق ویا صدرما کبی ات مستحضراتنک اکثریا چی یه یلیدیکی نظر اعتباره آلفتجه مسئله نک اهمیت

امین بروضعتده بولونوور . استانبول مذبحه‌سنگ سخت
عمومیه نامنه یابدینی بویوک خدمت هر طرفده تقدیر
ایدیلش ، مملکت‌مترك هر بویوک شهرنده فی عصری
مذبحه‌لر تأسیس وانشاسنه تثبث اولوشمدر . نه‌کیم ازمیر
بوخصوصده الک‌باشده‌در . دیگر شهرلریمزده‌ده بوفعالیته
شاهد اولاجغمز کون‌چوق یاقیندر . استانبول شهراماتی
بوخیرلی ومبرم تحت مؤسسه‌لرینک تورکیامزده تعممه
باشلیجه عامل اولدینی ایچون نه‌قادر افتخار ایتسه یریدر .
لکن ورم مجادله‌سنده مذبحه‌لرک رولی یوکسک

اولقله برابر مع الاسف نقصاندر ؛ یالکمز وورملی حیواناتک
ببدالذبح اترلیله یایسایه‌جکری فالغه‌سدجک‌لر . حالبوکه ،
تکرار ایدلم ، اینکالر حیانه ایکن‌ده تهلیک‌لیدر . حد
ذاتنده نوزادلر غذا ، خسته‌لره دوا اولان سوت ،
ایچنده طاشیدینی ورم باسیلارلیه فلاکت عاملی اولایلیر .
اک‌مختلف ایستایستیکلر بونی تأییدایدیور . بزده بوکچی
وقایع ایشیدیلشمش ، متورم انسانلر آراسنده سرایتک
منشأی بقری اولانلر مجهول قالمشدر ؛ چونکه نه تدقیق
اولونمش ، نه‌ده آراشیدرلمشدر ؛ یوقسه سوت دییه
آلوب شفا نیته ایچدک‌لری زهرلرله شیمی‌یه‌یه‌یه‌یه‌یه‌یه‌یه
بیلیر قاچ بدبخت محو اولمش ، قاچ اوجاق‌سوتمش‌در !
اگر جوجوغمز وخته‌مزه ایچیردیگمز سونی دوشو-
نجه‌سز ، اندیشه‌سز قوللانق ایسته‌بورس‌ده درحال فعالیت
کچمه‌لی‌ز .

بوفعالیتک هدفی شو اولملی‌در : وورملی سوتلرک
منبعلرینی قوروتق ؛ بونک ایچون‌ده تک برچاره واردر :
عموم اینکله توبه‌رکولین تطبیق وبو عملیه‌یه‌یه‌یه‌یه‌یه‌یه
دوام ایتک ... بونی بحق یایسایرس‌لک ورم مجادله‌سنده
بیطرلره ترتب ایدنه وظیفه‌ینی‌ده پایش ، تماملاش
اولورز ؛ سوت‌ده قاتلر بزهرهیر ماهیتدن چیقمش ،
صیریلش اولور .

هر ایکی سته‌نک وقوعاتی مقایسه ایدیلیرسه ۹۲۶ ده
ذبحیات یکونسک زیاده‌لکنه رغماً ورمک یاری یاری‌یه
آز اولدینی آکلاشیلیر . بونک سببی حیواناتمزده ورم
وقایعتک آزالش اولماسی ده‌کلیدر . حقیقی سبب ۹۲۶
سهنسنده ۹۲۵ سهنسه نظراً ذبح ایدیلان حیواناتک
سسنلرینک کنج بولونماسی وفضله دانا کیسلیمه‌سیدر .
معلوم اولدینی اوزره ۹۲۵ سهنسنده دامیزلق قانونی
واردی ، بو قانون کنج حیواناتک کیسلیمه‌سنی منع
ایدیوردی ؛ اونک ایچوندرکه سنی کچکین ویا کنج
اولماسنه رغماً خسته‌لقله معلول اولان حیوانانده ورم
وقوعاتی بالطبع زیاده کورولمشدر .

..

ورم خسته‌لغنک حیوانانیدن انسانلره سرایتی منع
ایچون آلتاجق تدبیرلر شدتی ، اساسی ، هم‌ده دواملی
اولمالیدر .

ورم مجادله‌سنده فی مذبحه‌لر اوک صفده بولونان
مؤسسه‌لردندر . بونلرک سایه‌سنده وورملی حیواناتک
اتلرینی استهلاک ایتکدن متولد تهلیک برطرف ایدیلیر .
بو مهم ایشی شخصه عائد سلخخانه‌لر تأمین ایده‌مزلر ؛
زیرا بورالزده فی معاینه یایسایماز ، اترلرک قفتیشی نتیجه-
سز قالیر ، بویوک‌مشکلات قارشیسنده بولونور . خصوصی
سلخخانه‌لرده حاکم اولان فن‌ده‌کیل ، منفعت وحیله‌در .
تورکیامزده ایلک دفعه اولارق استانبولده فی بر
مذبحه آچیلمشدر . قارا آغاچ مذبحه‌سنگ کشادیله ورم
مجادله‌سنده‌ده ایلک آدم آتلمش اولدی . یوقاری‌یه
نقل ایتدیگمز ایستایستیکلر مذبحه‌نک بو باده‌کی مشر
فعالیتی کوسته‌ره‌ن جانی شاهدلردر . مؤسسه‌مترك
کیندکجه تکامله دوعرو یورون فی تشکیلاتی سایه‌سنده
استانبول اهالیسی ییدیکی اترلرک محته مضر اولمادیغندن